

analysis. Also the work includes the study of such terms as «ritual», «rite», «custom». The article gives the explanation of the division of fields occupied by the terms mentioned above.

Key words: British culture, linguaculture, ritual, religious ritual, rite, custom, worldview.

Стаття надійшла до редакції 02.02.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – к. філол. н., доц. Єфремова Н. В.

УДК 811.112.2'373.612.2+811.112.2'42

О. Г. Євечук

**МЕХАНІЧНА МЕТАФОРА ЯК ВЕРБАЛІЗАТОР
КОНЦЕПТУ *FAMILIE*: КОНОТАТИВНИЙ АСПЕКТ І
ДИСКУРСИВНА СПЕЦИФІКА**

Когнітивна теорія розглядає метафору як засіб організації знань про світ, тобто як засіб вираження і формування мовної картини світу, який «забарвлює» концептуальну систему відображення світу «відповідно до національно-культурних традицій» [1, с. 175] та й «мовна компетенція включається в концептуальну модель світу через посередництво метафори» [там само]. З цього погляду П. Рікер пропонує вважати метафору «моделлю зміни нашого способу дивитися на речі, способу сприйняття світу» [2, с. 425], а засновники теорії концептуальної метафори Дж. Лакофф та М. Джонсон стверджують, що основна причина наявності метафори у концептуальній системі полягає у тому, що вона полегшує процес мислення, пояснюючи складні абстрактні поняття за допомогою більш зрозумілих понять [3, с. 115].

Отож, представлена в статті спроба метафоричної інтерпретації дає можливість зафіксувати латентне ставлення суб'єкта до сімейних реалій в конотативних семах метафори, яка окреслює риси, відсутні у прямій назві, тобто по-новому категоризує дійсність, причому «фактично відбувається «наведення» нової категоризації на дійсність або її окремі фрагменти» [4, с. 20].

*Актуальність даної розвідки зумовлена профілізацією концепту *FAMILIE*, тобто «дисперсною технікою творення його вербального портрета», яка пов'язана «з дискурсивною діяльністю людини» [5, с. 113], у фокусі метафоричної моделі (далі – м-модель) «*FAMILIE – MECHANISMUS*». Метою розвідки є виявлення та метафоричне моделювання концептуальної метафори «*FAMILIE – MECHANISMUS*» у німецькому публіцистичному (далі – ПД) та розмовному дискурсах (далі – РД), її фреймо-слотова структуризація при*

використанні статичного фрейму (М. Мінській), під яким розуміємо «об'ємний, багатокomпонентний концепт, «пакет» інформації» [6, с. 37], «мінімально необхідну структуровану інформацію» [7, с. 3]. Активуючи фрейми через слоти (дані другого рівня [там же]), ми відтворюємо всю структуру *концепту FAMILIE*. Мова фреймів зручна для опису процесів метафоризації саме тому, що це «типова мова для представлення знань, яка не робить відмінностей між лінгвістичною і екстралінгвістичною інформацією» [8, с. 186]. Акцентуємо увагу, окрім іншого, й на конотативному аспекті та дискурсивній специфіці даної моделі.

Об'єктом виступає механічна концептуальна метафора, предметом є її спосіб вербалізації.

У ході дослідження використовувалися методи суцільної і спеціальної вибірки та метод метафоричного моделювання, який відображає «національну, соціальну і особисту самосвідомість» [4, с. 34] та виступає «засобом осягнення, рубрикації, представлення і оцінки якогось фрагмента дійсності за допомогою сценаріїв, фреймів і слотів» [там само].

Матеріалом для дослідження є дані картотеки, вилучені шляхом суцільної вибірки із сучасного німецького ПД, а також результати двох вільних асоціативних експериментів, які ототожнюємо з «вербальним мовленням» реципієнтів. Оскільки «результати експерименту можуть розглядатися як віддзеркалення тих елементів концепту, які є «національно значимими»» [9, с. 272], та об'єктивуються, насамперед, у ході невимушеного спілкування, вважаємо їх репрезентантами вербалізації концепту *FAMILIE* у РД. Картотека підібрана в такий спосіб, щоб забезпечити рівномірний розподіл матеріалу представлення метафоричної вербалізації концепту *FAMILIE* у ПД та РД.

Результатом пошуку відповідей на безліч питань у світі є створення та винайдення механізмів різної складності людиною, яка підсвідомо обізнана з механічною сутністю. Це знання втілюється, окрім іншого, і у вербалізації сімейних реалій, де фіксуємо множину перехрещень із механістичною сферою. У такій інтерпретації очевидне прагнення суб'єкта надати подіям і явищам зі сфери сім'ї ознак механічності та динамічності. Адже, сім'я як механізм функціонує (*funktionieren*), сигналізує (*signalisieren*), пов'язує (*anbinden*) чи також під дією різних екзогенних та ендогенних чинників може ламатися (*eine kaputte Familie*) чи виходити зі строю (*eine dysfunktionale Familie*): *Männer und Frauen sollten auch in dieser Gesellschaft verschieden funktionieren* (10, с. 84); *Die Familie Merck hat bereits ihre Zustimmung signalisiert* (MM, 22.09.2010); ... *Familie besser anbinden* ... (SP, 07.04.11); *Die Ehe kaputt, die Familie auseinandergebrochen* ... (SO, 16.02.2011).

Одним із поширених трактувань сімейних реалій є їх перехрещення з номінаціями сфери-джерела «*MECHANISMUS*», пов'язаними із видами механізмів та їх частинами, а вербалізація

концепту *FAMILIE* наповнюється конструкціями, основою метафоричної транспозиції яких є назви транспортних засобів, їх частин, інструментів та приладів. Розрізняємо метафори зі сфер водних, сухопутних і повітряних механізмів, що демонструють певні дискурсивні відмінності.

Фрейм 1. *Arten der Mechanismen.*

Слот 1.1. *Wassermechanismus.* Характеризуючи цей слот, зазначимо, що поділяємо думку Х.П. Дацишин щодо метафор у царині водного транспорту, які «мають додаткові семи значення «широкий простір для переміщення», «здатність рухатися в будь-якому напрямі, іноді без чітко окресленої дороги» [11]., додамо, що помічаємо в них подвійну символізацію: як вільності, сили, свободи, так і безконтрольної мотугності, знищення, стихійної руйнації.

Субслот 1.1.1. *Schiff* репрезентується наступною картиною «ми можемо змінити курс, збиватися зі шляху, збільшити чи зменшити швидкість руху, робити зміни у команді (*викинути когось за борт, замінити капітана, замінити всю команду чи її частину пасажирами та інше*) – але ми не можемо передавати сам *корабель*» (курсив наш – О.Є.) [12, с. 155], оскільки сім'ю, як і Батьківщину, не вибирають. Сім'я асоціюється із «кораблем», який тримається на воді (*Eine griechische Familie sah in Griechenland keine Perspektive mehr – nun hält sie sich mit Gelegenheitsjobs über Wasser* (SZ, 04.11.11)), кидає якір (*Viele Generationen waren in Hülben als Lehrer tätig und fest in der pietistischen Tradition verankert* (SP, 18.10.11), *Die Familie sei im Ort «normal» verankert gewesen* (SP, 13.04.11)).

Сьогоднішні реалії демонструють наявність й сімей, які живуть за інерцією, нестабільно, без визначеного життєвого напрямку, здійснюючи «вільне плавання» (*Das Schiff der Familie treibt richtungslos* (SP, 05.04.11), тому й «тонуть у бідності та безпритульності» (*Nach dem die Frau ihren Job verliert, versinkt die Familie in Armut und wird obdachlos* (SP, 03.11.11)).

Субслот 1.1.2. *U-Boot* трактує сім'ю як «підводний човен», характеризуючи номінації негативною конотацією. Сім'я із різних причин неспроможна «виплисти», боротися та продовжувати рух (*Dann taucht plötzlich eine junge Familie mit drei Kindern am Hangar auf und umrundet neugierig den gelben Hubschrauber* (SP, 22.09.11), *Kurz darauf tauchte die Familie unter, wurde verraten und deportiert* (SO, 18.11.09).

Слот 2.1. *Landmechanismus.*

Субслот 2.1.1. *Lastwagen.* Сім'я «перевантажена» проблемами та турботами (*Familie und Nachbarn seien weiterhin belastet* (SP, 08.09.11), *Auch ihre Familie ist noch belastet* (SP, 20.06.11), *sozial belastete Familien* (13, с. 32)), у зв'язку з цим часто «пробуксовує» (*Denn obwohl die demografische Krise für unsere Gesellschaft mindestens ebenso verheerend ist wie die Euro-Krise, sind Familien an den Rand der Aufmerksamkeit gerutscht* (14, с. 5)).

Субслот 2.1.2. Auto. Ототожнення автомобіля з дитиною, залишається актуальним, хоча більшість пар у Німеччині свідомо відмовляються від дітей. Напр.: «*Der Deutschen liebstes Kind*» **ist heute nicht mehr das Auto. Rückblickend war es die einzige Chance für unsere Gesellschaft, alle Kraft und Energie tatsächlich in Kinder zu geben** (15, с. 25).

Субслот 2.1.3. Taxi виокремлюємо на основі відомого поняття «мама-таксі»: *Kinder werden oft per «Mama-Taxi» zur Schule, zum Sport oder Musikunterricht gefahren* (16, с. 21).

Матеріал ПД не містив номінацій зі сфери повітряних механізмів.

Фрейм 2. Teil des Mechanismus.

Слот 2.1. Ruder. Назви частин транспортних засобів часто стають синонімічними метафоричними назвами сімейних реалій. Зокрема, слово «штурвал» асоціюється з владою, відповідно словосполучення «тримати штурвал» метафорично вживається у значенні «керувати, очолювати». Батько як голова сім'ї тримає міцно «штурвал» сімейного «корабля» («*Der Vater hatte das Ruder ganz fest in der Hand*», *sagte sie* (SP, 20.09.11), молоде покоління починає керувати в родині (*Generation drei übernimmt das Ruder ... An der Unternehmensspitze vertritt er seine Familie nun in dritter Generation* (MM, 31.08.09)).

Слот 2.2. Akku / Kraftquelle. Сім'я акумулює життєдайну енергію, стаючи вмістилищем і осередком щастя та утіхи, «заряджаючи» кожного члена позитивом (*Sonst stimme das Gleichgewicht nicht: Beruf, Familie, Körper und Sinn. In Laichingen habe er es kaum geschafft, seinen Akku in der Familie wieder aufzuladen, weil er überall greifbar war* (SP, 05.01.11), „*Der Akku ist leer – ich möchte mehr an mich und meine Familie denken und auch mal in Ruhe ein Buch lesen*“, *teilt Hofmann in der Vereinszeitschrift mit* (SP, 08.09.11)) та «генеруючи» життєву силу: *Meine Familie, meine Freunde und die Guggenmusik – daraus ziehe ich meine Kraft* (SP, 04.06.11), *Die Familie ist seine «Kraftquelle», sagt der Sparkassenchef* (SP, 23.04.11).

Слот 2.3. Karrierebremse. У сучасному техногенному та мобільному суспільстві важко поєднати сім'ю та роботу, одна з яких, як правило, домінує та залишає менше часу для іншої, тому не випадково сім'ю називають «гальмом» кар'єри: *Familie bleibt Karrierebremse* (SP, 05.03.11), *Exklusivumfrage: Bremsklotz Familie. Ein erheblicher Teil der deutschen Manager hat aus Rücksicht auf die Familie bereits Aufstiegschancen ausgelassen. Verzichtet die Ehefrau auf ihre eigene Karriere, verbessert sie die Situation ihres Ehemanns, meint die klare Mehrheit der Führungskräfte* (MM, 14.12.06).

Слот 2.4. Puffer. Незважаючи на «гальмівні дії» сім'ї щодо кар'єри, можливо збалансовувати ці дві сфери та усувати дефекти (*Einerseits muss Familie als Rückhalt für flexible Menschen, als Puffer für*

bedrohte berufliche Lagen oder als verlängerte Lern- und Arbeitsstätte erhalten (17)).

Слот 2.5. Zeitventile. У певні періоди розвитку дитини батьки потребують перерви для спілкування з дітьми, що метафоризується у образі «часового клапану» (*Die Phase der Pubertät kann es erforderlich machen, sich in schwierigen Situationen längere Zeitphasen für die Kinder «nehmen» zu müssen. Deshalb brauchen Familien auch in diesem Lebensabschnitt «Zeitventile»* (18, с. 20)).

Слот 2.6. Kompass. Протиставленням до некерованих видів є рух у конкретному напрямку, що має чітко визначений курс. Рух за курсом передбачає існування орієнтирів-маяків, що впливають на прийняття сімейних рішень, вибір курсу залежить і від потреби оминати небезпечні ділянки простору. Рухаючись дорогою, неминуче можна опинитися на роздоріжжі, перед вибором. Сім'я метафоризується у образі «компаса», що використовується для кращого орієнтування у «життєвій та чуттєвій спільноті XXI століття» (*Die moderne Puzzlefamilie von Sara und Jan ist ein aktueller Kompass für die Befindlichkeiten in den Lebens- und Liebesgemeinschaften des 21. Jahrhunderts* (19, с. 12)).

Фрейм 3. Instrument.

Слот 3.1. Kreissäge. Метафоризується сім'я і у образі ручного інструменту (*Kreissäge*): *Kinder sind keine Kreissägen* (20, с. 26)).

Актуальність м-моделі «*FAMILIE – MECHANISMUS*» у РД визначається, як правило, функціональною схожістю та реалізується перенесенням характеристик із області-джерела *MECHANISMUS* на область-ціль *FAMILIE*.

Фрейм 1. Arten der Mechanismen.

Слот 1.1. Landmechanismus.

Сублот 1.1.1. Auffangstation. Сім'я осмислюється представниками німецької лінгвокультури як «заїзний карман» (*Auffangstation*), місце, де можна знайти притулок у разі втрати життєвих орієнтирів.

Сублот 1.1.2. Rückrad реалізується метафорою, яка підкреслює здатність постійно повертатися (*Rückrad*).

Слот 2.1. Luftmechanismus.

Сублот 2.1.1. Fallschirm. Носії німецької лінгвокультури ототожнюють сім'ю з «парашутом» (*Fallschirm*), адже вона супроводжує «безпечний спуск» з дитячих ідеалів в реальне доросле життя.

Метафоризація через механізми водного транспорту у РД на основі вільних асоціативних експериментів не виявлено, проте виокремлено **фрейм 2. Teil des Mechanismus**, який об'єктивується через частини саме водного механізму.

Слот 2.1. Rettungsring ототожнює сім'ю із «рятувальним кругом», який стає у нагоді у разі виявлення «члена екіпажу» за бортом «корабля» у відкритому «морі» (*Familie ist wie ein Rettungsring auf dem*

offenen Meer), тобто члена сім'ї у скрутних умовах або життєвих негараздах.

Слот 2.2. Anker. Сім'я осмислюється в образі якоря (*Familie ist mein Rettungsanker wenn es wieder stürmisch wird!*). Сім'я є опорою для людини, як і якір – для корабля. Створюючи сім'ю, людина «кидає якір» та осідає на певній території на тривалий час.

Фрейм 3. Gerät.

Слот 3.1. Schutzschild метафорично зображає сім'ю як «щиток зварника» (*Schutzschild*), констатуючи її захисну функцію.

Отож, у ПД концептуальна метафора «*FAMILIE – MECHANISMUS*» вербалізується, як правило, через позначення водних і сухопутних транспортних засобів: *Schiff, U-Boot, Lastwagen, Auto, Taxi*. Публіцисти важливу роль відводять сім'ї як стабілізатору, акумулятору, генератору. Так, метафоричні номінації *Karrierebremse, Bremsklotz* в контексті ПД сприймають як перешкоду для реалізації сімейних програм. Дані номінації притаманні лише публіцистиці та наділені пейоративною конотацією, так як сім'я уповільнює кар'єрний рух. Номінація *Puffer* переносить у сферу сім'ї буквально значення слова як пристрою для пом'якшення поштовхів і ударів під час руху. Сім'я виступає вмістилищем та генератором енергії – *Akku* та *Kraftquelle*. Метафори-словосполучення *das Ruder ganz fest in der Hand haben, das Ruder übernehmen* транслюють у значенні «бути при владі, керувати, очолювати».

Асоціативний експеримент демонструє наявність у побутовому мовленні (РД) метафор зі сфери «водного транспорту»: *Rettungsring, Anker*, що імплікують порятунок та стабільність. Подібне значення несуть і номінації *Schutzschild, Fallschirm*. Рух назад, який об'єктивується через номінацію *Rückrad*, розглядається позитивно, оскільки сім'я виступає місцем, яке все життя притягує членів сім'ї. Сім'я спрямовує та задає курс у житті, а тому управління сім'єю розуміється як управління транспортним засобом. При русі транспорту беруть участь і різні орієнтаційні та захисні засоби (наприклад, *Kompass, Auffangstation*).

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що механічна метафора є важливим способом інтерпретації дійсності в сучасній німецькій концептуальній картині світу. Як і будь-яка інша метафора, вона містить додаткову інформацію про ставлення суб'єкта мовлення до сім'ї. М-модель «*FAMILIE – MECHANISMUS*» вводить до структури концепту *FAMILIE* додаткові значення «види механізмів», «частина механізму», «інструмент» та «прилад», за допомогою яких регулюється динаміка розвитку, руху та подолання відстані для реалізації життєвих сімейних програм. Дослідження виявило певні відмінності між метафоризацією сім'ї у публіцистичному та розмовному дискурсах, а також наявність здебільшого позитивних конотацій у номінаціях зі сфери водного і повітряного транспорту, та частково негативних у метафоричних номінаціях зі сфери сухопутного транспорту.

Перспективним вважаємо дослідження фітоморфної метафори як механізму вербалізації концепту *FAMILIE*.

Список використаної літератури

- 1. Телия В. Н.** Метафоризация как основной прием создания лексических и фразеологических средств языковой картины мира / В. Н. Телия // Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира / Б. А. Серебренников, Е. С. Кубрякова, В. И. Постовалова и др. – М.: Наука, 1988. – С. 180 – 204.
- 2. Рикёр П.** Метафорический процесс как познание, воображение и ощущение / П. Рикёр // Теория метафоры: сборник; пер. с англ., фр., нем., исп., польск. яз. / вступ. ст. и сост. Н. Д. Арутюновой; общ. ред. Н. Д. Арутюновой и М. А. Журиной. – М.: Прогресс, 1990. – С. 416 – 434.
- 3. Lakoff G.** Metaphors we live by / G. Lakoff, M. Johnson. – London: University of Chicago Press, 2003. – 276 p.
- 4. Ряпосова А. Б.** Метафорические модели с агрессивным прагматическим потенциалом в политическом нарративе Российские федеральные выборы (1999–2000 гг.): дисс. ... на соискание учёной степени канд. филол. наук: 10.02.01 / А. Б. Ряпосова. – Екатеринбург, 2002. – 206 с.
- 5. Приходько А. М.** Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики: монографія / А. М. Приходько. – Запоріжжя: Прем'єр, 2008. – 332 с.
- 6. Болдырев Н. Н.** Когнитивная семантика: курс лекций по английской филологии / Н. Н. Болдырев. – Тамбов: Изд-во Тамб. ун-та, 2001. – 123 с.
- 7. Минский М.** Фреймы для представления знаний / М. Минский; пер. с англ. – М.: Энергия, 1979. – 152 с.
- 8. Баранов А. Н.** Очерк когнитивной теории метафоры / А. Н. Баранов // Баранов А. Н., Караулов Ю. Н. Русская политическая метафора (материалы к словарю). – М.: Институт русского языка АН СССР, 1991. – С. 184 – 192.
- 9. Крючкова Н. В.** Методы изучения концептов / Н. В. Крючкова // Русская и сопоставительная филология: состояние и перспективы: Международная научная конференция, посвященная 200-летию Казанского университета (Казань, 4 – 6 октября 2004 г.): труды и материалы; под общ. ред. К. Р. Галиуллина. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2004. – С. 271 – 272.
- 10. Politik für die Vielfalt der Familie Familienpolitische Grundlagen des ZFF** Herausgeber: Zukunftsforum Familie e.V. Bonn 2005 [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs: http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CEQQFjAA&url=http%3A%2F%2Fzukunftsforum-familie.de%2F_data%2FBroschueren_ZFF_Grundlagen.pdf&ei=dwMpUIzqHM3RsgbOrIHABA&usg=AFQjCNHDhxU2PtNE8RbW9pe257nx764BuQ&sig2=JVI6lCYpW54mQgmSQaYfpg
- 11. Дацишин Х. П.** Метафора в українському політичному дискурсі (за матеріалами сучасної періодики): дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08 / Х. П. Дацишин; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л., 2005. – 208 с.
- 12. Алексеев К. И.** Функции метафоры в политической речи [Электрон.

ресурс] / К. И. Алексеев. – С. 150–161. – Режим доступа : http://www.ipras.ru/ponomarev/rgnf/lab/texts/books/pozn_society/alekseev_pozn_society.pdf. **13. Familie** integriert – Durch frühe Förderung aktiv in die Zukunft Fachkongress am 5./6. November 2007, Hamburg [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : http://www.zukunftsforum-familie.de/_data/20071106_Broschueren_Familie_integriert.pdf. **14. DFV-Familie** 3/2012 [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : http://www.deutscher-familienverband.de/fileadmin/DFV/Bund/Zeitung/2012/DFV_3_2012_Internet.pdf. **15. DFV-Familie** 6 / 2010 [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : http://www.deutscher-familienverband.de/fileadmin/DFV/Bund/Zeitung/2010/Heft_6_2010.pdf. **16. DFV-Familie** 3 / 2011 [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : http://www.deutscher-familienverband.de/fileadmin/DFV/Bund/Zeitung/2011/Heft_3_2011.pdf. **17. Vielfalt** familie [Elektronische Ressource]. – Ausgabe 13. – Februar 2011. – С. 8. – Mode des Zugangs : http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=vielfalt+familie.+%E2%80%93+Ausgabe+13.+%E2%80%93+Februar+2011&source=web&cd=2&ved=0CEcQFjAB&url=http%3A%2F%2Fzukunftsforum-familie.de%2F_data%2FAusgabe_13_endg.pdf&ei=Bf0pUMrMMofKtAbjl4GIBQ&usg=AFQjCNFu6wVYG_TpOqJR8XUKqEtuWm9a2g. **18. DFV-Familie** 4/2010 [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : http://www.deutscher-familienverband.de/fileadmin/DFV/Bund/Zeitung/2010/Heft_4_2010.pdf. **19. Close-up!** – № 123. – Dezember, 2007. – С. 12. **20. DFV-Familie** 2/2011 [Elektronische Ressource]. – Mode des Zugangs : http://www.deutscher-familienverband.de/fileadmin/DFV/Bund/Zeitung/2011/DFV_2_2011_Internet.pdf.

Євєнчєк О. Г. Мєхєнїчнє мєтєфєрє єк вєрбєлїзєтєр кєнцєптє *FAMILIE*: кєнєтєтєвнїє єкспєкт ї дїскєрєсївнє спєцїфїкє

У стєтї нє єкєнє пєблїцїстїчнєгє тє рєзкєвнєгє дїскєрєсїв дєслїджєнє єдїн їз сємєнтїчнїх тїпїв мєтєфєрї – мєхєнїчнїє, чєрєз єкїєк пєрфїлїзєтєєє єкєпт *FAMILIE*. Охєрєктерїзєвєнї тєкї єгєгє дєдєтєкєвї кєнєтєтєвнїє кєпєнєнтї єк «вїдї мєхєнїзмїв», «чєстїнє мєхєнїзмє», «їнєтрємєнт» тє «пєрїлєд», єкї ввєдєнї дє стєкєтєрї кєнцєптє *FAMILIE* кєнцєптєуєльнєю мєтєфєрєю «*FAMILIE – MECHANISMUS*». Нєвєдєнє дїскєрєсївнє спєцїфїкє дєслїджєвєнєї мєтєфєрїчнєї мєдєлї.

Клєчєвї слєвє: кєнєтєцїє, мєтєфєрє, мєхєнїчнє мєтєфєрє, дїскєрєс, кєнєтєтєвнїє кєпєнєнт, сємєнтїчнє стєкєтєрє.

Євєнчєк О. Г. Мєхєнїчєскєє мєтєфєрє кєк вєрбєлїзєтєр кєнцєптє *FAMILIE*: кєннєтєтєвнїє єкспєкт и дїскєрєсївнєє спєцїфїкє

В стєтєє нє єкєнє пєблїцїстїчєскєгє и рєзкєвєрнєгє дїскєрєсїв иєслєдєвєнє єдїн їз сємєнтїчєскїх тїпєв мєтєфєрї – мєхєнїчєскїєк, чєрєз кєтєрїєк пєрфїлїзєтєєєє єкєпт *FAMILIE*. Охєрєктерїзєвєнїє

такие его дополнительные коннотативные компоненты как «виды механизмов», «часть механизма», «инструмент» и «прибор», которые введены к структуре концепта *FAMILIE* концептуальной метафорой «*FAMILIE – MECHANISMUS*». Приведена дискурсивная специфика исследуемой метафорической модели.

Ключевые слова: коннотация, метафора, механичная метафора, дискурс, коннотативный компонент, семантическая структура.

Ievenchuk O. H. The Mechanical Metaphor Verbalizing the Concept *FAMILY*: Connotative and Discourse Peculiarities

The mechanical metaphor as one of the semantic types of metaphors actualizing concept *FAMILY* is under investigation in the present article on the basis of mass media and colloquial discourse. Additional connotative components such as «types of mechanisms», «part of mechanism», «instrument» and «device» that are introduced to the structure of concept *FAMILY* are revealed in the semantic structure of mechanical metaphor. The discourse peculiarities of the metaphorical model under study are actualized.

Key words: connotation, metaphor, mechanical metaphor, discourse, connotative component, semantic structure.

Стаття надійшла до редакції 30.01.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2013 р.

Рецензент – к. філол. н., доц. Осовська І. М.

УДК 81'1

А. В. Єгорова

КАТЕГОРІЇ НАРАТИВУ ЯК КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНОЇ ПОДІЇ

Наратив є специфічною когнітивно-комунікативною подією, що відзначена варіативними параметрами й інваріантними категоріями. Окреслення таких параметрів та категорій наративу є метою даної статті, що передбачає виконання наступних завдань: узагальнити теоретичний доробок з даного питання таких учених, як У. Лабов, Д. Хаймс та Т. ван Дейк, описати форми та засоби вираження категорії оцінки, що була запропонована цими ученими, та проаналізувати співвіднесеність цієї категорії з такими категоріями наративу як подієвість та суб'єктивна ентропія.

Варіативність семантико-сислової, структурної і комунікативної організації наративу умовлена прагматичними цілями конкретних дискурсивних зразків відповідно до сфери спілкування, в форматі якої розгортається наратив (інституційна, особистісна),